MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE ZA OPG, INVESTICIJE U POLJOPRIVREDNE I SRODNE DOHODOVNE DJELATNOSTI

Osip, Stefano

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The Polytechnic of Rijeka / Veleučilište u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:125:566976

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Polytechnic of Rijeka Digital Repository - DR PolyRi

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Stefano Osip

MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE ZA OPG, INVESTICIJE U POLJOPRIVREDNE I SRODNE DOHODOVNE DJELATNOSTI

(završni rad)

Rijeka, 2020.

VELEUČILIŠTE U RIJECI
Poljoprivredni odjel
Stručni studij Mediteranska poljoprivreda

MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE ZA OPG, INVESTICIJE U POLJOPRIVREDNE I SRODNE DOHODOVNE DJELATNOSTI

(završni rad)

MENTOR

Dr.sc. Anita Silvana Ilak Peršurić

STUDENT

Stefano Osip

MBS: 2421000016/16

Rijeka, rujan 2020.

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Poljoprivredni odjel

Rijeka, 30.06.2020.

ZADATAK
za završni rad

Pristupniku Stefano Osip MBS: 2421000016/16

Studentu stručnog studija Mediteranska poljoprivreda izdaje se zadatak završni rad – tema završnog rada pod nazivom:

Mjere poljoprivredne politike za OPG, investicije u poljoprivredne i srodne dohodovne djelatnosti na OPG i poticaji za mlade poljoprivrednike

Sadržaj zadatka: Opisati mjere zajedničke poljoprivredne politike, Opisati mjere za ruralni razvoj (4 i 6) za poljoprivrednike na OPG, Primjena budžeta Ministarstva poljoprivrede za mjere 4 i 6 na OPG, Opisati pozitivne mjere iz prakse za mlade poljoprivrednike sa OPG.

Rad obraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta u Rijeci.

Zadano: 30.06.2020. Predati do: 20.08.2020.

Mentor:

Dr.sc Anita Silvana Ilak Peršurić
(Ime i prezime)

Pročelnik odjela:

(Ime i prezime)

Zadatak primio dana: 30.06.2020.

Stefano Osip
(Ime i prezime studenta)

Dostavlja se:
- mentoru
- pristupniku

I Z J A V A

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „Mjere poljoprivredne politike za OPG, investicije u poljoprivredne i srodne dohodovne djelatnosti“ izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora Anita Silvana Ilak Peršurić.

Stefano Osip

(potpis studenta)

SAŽETAK

U ovom radu objašnjen je pojam obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo kao i mjere koje su 2014. godine odobrene kroz Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske. Svrha rada je napraviti analizu stanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva u Republici Hrvatskoj te mogućnosti njihova razvitka kroz ishođenje sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Analizom isplativosti sredstava Hrvatska se svrstava na dvadeset i drugo mjesto po isplaćenim sredstvima, dok je kroz Mjeru 4 isplaćeno najviše sredstava. U Tablici 4. prikazano je kako Mjera 6 kriterijem prihvatljivosti pruža mladim poljoprivrednicima prednost. U radu su navedeni pozitivni primjeri projekata financiranih iz Europskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Ključne riječi: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, poljoprivredni razvitak, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

SADRŽAJ

1.Uvod 1
2.Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo - OPG 2
2.1. Analiza obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva u Republici Hrvatskoj 3
3.1. Izravna plaćanja 5
3.2. Tržišne mjere 7
3.3. Ruralni razvoj 7
4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj 8
4.1. Mjera 4 - Ulaganja u fizičku imovinu 10
4.2. Mjera 6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja 14
4.2. Alokacija sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj 17
5. Utjecaj Europskih fondova na mlade poljoprivrednike 20
6. Primjeri projekata financirani iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj 28
6.1. Primjer iz prakse - podmjera 6.1. 28
6.2. Primjer iz prakse - podmjera 6.3. 29
6.3.Primjer iz prakse - podmjera 6.4. 30
7.Zaključak 31
LITERATURA 32
POPIS TABLICA I GRAFOVA 34
POPIS GRAFOVA 35

1.Uvod

Ulaskom u Europsku uniju donesene su brojne mjere koje su regulirane Zajedničkom poljoprivrednom politikom i osiguravaju financijska sredstva za poticanje rasta i razvoja poljoprivrede i diversifikaciju djelatnosti. Jedan od glavnih ciljeva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoja je postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja zajedno sa stvaranjem i očuvanjem radnih mjesta.

Najčešći oblik gospodarskih subjekta poljoprivrednika u Hrvatskoj su Obiteljsko poljoprivredna gospodarstva. Prema podatcima iz Upisnika poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj u 2019. godini upisano je 162.966 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te 644 samoopskrbno poljoprivrednih gospodarstava.

Glavni cilj ovog rada je analizirati postojeće stanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva u Republici Hrvatskoj te mogućnosti njihova razvitka kroz iskorištavanje sredstva iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Pored Uvoda i Zaključka, rad se sastoji od pet poglavlja. U drugom poglavlju objašnjava se pojam Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo te je dan prikaz broja istih u Republici Hrvatskoj prema godinama i županijama. Zajednička poljoprivredna politika zajedno sa skupom mjera i programa sufinanciranja poljoprivrede prikazana je u trećem poglavlju. Četvrto poglavlje prikazuje Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj s posebnim osvrtom na Mjeru 4 i Mjeru 6. U petom poglavlju prikazan je utjecaj Europskih fondova na mlade poljoprivrednike. Primjeri projekata financiranih EU sredstvima izneseni su u šestom poglavlju.

2.Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo - OPG

„OPG je organizacijski oblik gospodarskog subjekta poljoprivrednika, fizičke osobe koji radi stvaranja dohotka samostalno i trajno obavlja djelatnost poljoprivrede i s njom povezane dopunske djelatnosti, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova obitelji.“ (Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, NN 29/2018-585, Članak 5., stavak a)

OPG je strateški važan organizacijski oblik poljoprivrednoga gospodarstva u Republici Hrvatskoj (Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, NN 29/2018-585, Članak 3.).

Prema Zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu „ciljevi održivog razvoja OPG-ova u Republici Hrvatskoj su ostvarivanje načela opće sigurnosti hrane i očuvanja prirodnih poljoprivrednih resursa uz unaprjeđenje i povećavanje konkurentnosti OPG-a te jačanje društvene, socijalne, gospodarske i ekološke uloge samog OPG-a“ (Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, NN 29/2018-585, Članak 4.).

Osnovni uvjet za obavljanje djelatnosti Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je posjedovanje i korištenje proizvodnih resursa u poljoprivredi (Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, NN 29/2018-585, Članak 11, stavak 1.).

Članovi i nositelj OPG-a

Nositelj OPG-a je fizička osoba, točnije član OPG-a koja je ujedno i odgovorna osoba te se vodi u Upisniku OPG-ova. OPG mora imenovati nositelja, dok članove može i ne mora imati. Članovi OPG-a moraju biti punoljetne i poslovno sposobne osobe koje su članovi obiteljskog kućanstva i/ili članovi obitelji. Sukladno novom Pravilniku o upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava nositelj i članovi ne moraju imati istu adresu prebivališta (Pravilnik o upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, NN 62/2019-1220).

Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo

Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG) je fizička osoba upisana u upisnik poljoprivrednika te je ekonomska veličina gospodarstva manja ili jednaka 3.000 eura. SOPG ne može imati upisane članove već na istom pomažu ukućani jer se smatra da proizvode za vlastite potrebe te se višak proizvoda prodaje (Pravilnik o upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, NN 62/2019-1220, Članak 10., stavak 1). nije prepisano

2.1. Analiza obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva u Republici Hrvatskoj

U ovom poglavlju prikazan je broj obiteljsko poljoprivrednih gospodarstva u Republici Hrvatskoj te njihova rasprostranjenost po županijama.

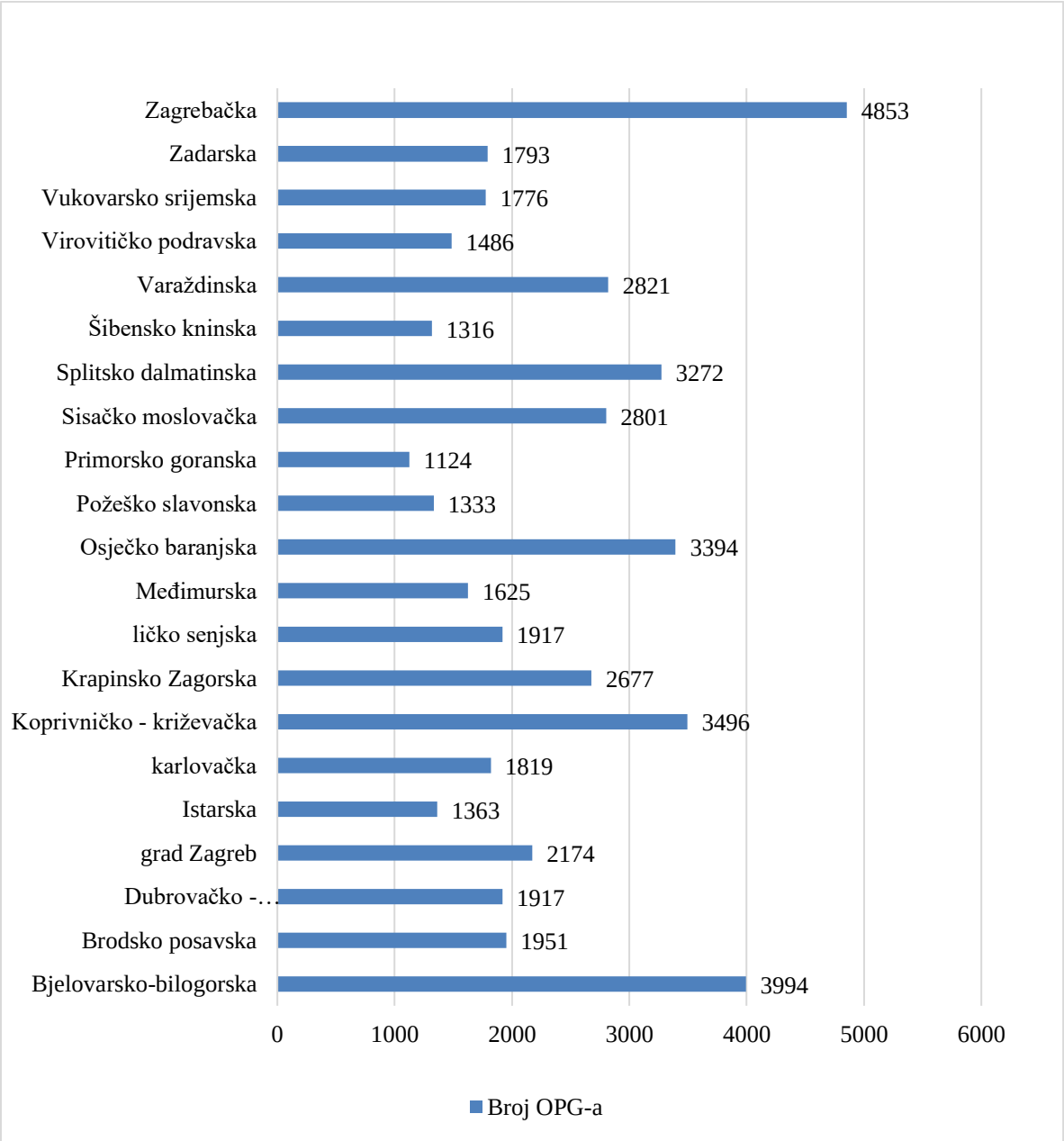
Tablica 1.: Broj obiteljsko poljoprivrednih gospodarstva u razdoblju 2016. do 2018. godine

GODINA	BROJ OPG-ova	BROJ SOPG –a
2016.	165.167	0
2017.	159.191	0
2018.	162.248	0
2019.	162.966	644

Izvor: Izrada autora prema Upisniku poljoprivrednika 2016. – 2018. godine. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/

Tablica 1. prikazuje broj OPG-ova upisanih u Upisnik poljoprivrednika Republike Hrvatske na dan 31.12. svake pojedine godine. U 2019. godini uveden je novi oblik pod nazivom samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo te ih je u upisniku zabilježeno 644. SOPG se kao takav primjenjuje se od 1. srpnja 2019. godine, te iz tog razloga Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju još nije stigla ažurirati sva gospodarstva. S toga je moguća promjena u broju OPG-a i SOPG-a.

Graf 1.: Prikaz obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva po županijama u 2018. godini

Izvor: Izrada autora prema Upisniku poljoprivrednika 2016. – 2018. godine. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/

U grafu 1. dan je prikaz broj OPG-ova po županijama u Republici Hrvatskoj. Vodeća županija po broju OPG-ova je Zagrebačka županija koja broji 4.853 OPG-a, dok je odmah iza nje Bjelovarsko-bilogorska županija s 3.994 OPG-a. Županije s najmanjim brojem OPG-ova su: Primorsko-goranska s 1.124, Šibensko-kninska s 1.316 , Požeško-slavonska 1.333 i Istarska s 1.363OPG-a

3. Zajednička poljoprivredna politika

Skup mjera i programa sufinanciranja poljoprivrede u EU nazivamo zajednička poljoprivredna politika. Ona je odgovor Europe na potrebu da se osigura pristojan životni standard za poljoprivrednike i poljoprivredne radnike te stabilna, raznovrsna i sigurna opskrba hranom za građane EU-a. ZPP je zajednička politika svih država članica EU-a i njome se jača konkurentnost i održivost poljoprivrede EU-a tako što se osiguravaju izravna plaćanja namijenjena stabiliziranju prihoda gospodarstava i financijska sredstva za projekte kojima se odgovara na specifične potrebe određene zemlje u okviru nacionalnih i regionalnih programa ruralnog razvoja, kojima se utječe i na šire ruralno gospodarstvo i život u ruralnim područjima. ZPP-om su predviđene i razne tržišne mjere (https://komora.hr/medunarodni-obrti/pregovor-zpp2020/, pristupljeno 1.12.2019.)

„Proračun ZPP-a za razdoblje 2014. – 2020. iznosi 408,31 milijardi EUR, od čega je 308,73 milijardi EUR namijenjeno za izravna plaćanja i tržišne mjere, a 99,58 milijardi EUR za ruralni razvoj." (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/by_country/documents/cap-in-your-country-hr_hr.pdf, str 1. , pristupljeno 1.12.2019.)

3.1. Izravna plaćanja

Prema Zakonu o poljoprivredi izravna potpora čini plaćanja koja se dodjeljuju izravno poljoprivrednicima radi osiguranja stabilnosti poslovanja (Zakon o poljoprivredi, NN 118/2018-2343 , Članak 21 , stavak 1). Svrha izravnih potpora je osigurati dugotrajnu održivost i konkurentnost aktivnih poljoprivrednika. Izravne potpore „dodjeljuju se za proizvodnju, uzgoj i sadnju poljoprivrednih proizvoda, za uzgoj ili držanje stoke, kao i za održavanje poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj" (APPRR- Izravne potpore https://www.apprrr.hr/izravne-potpore/, pristupljeno 1.12.2019.).

„Program izravnih plaćanja financira se sredstvima iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP), te sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske za dopunska nacionalna izravna plaćanja (nadoplata izravnih plaćanja sredstvima iz državnog proračuna do 2022.godine, kada će se 100% iznosa financirati iz EFJP-a)." (https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/mjere-poljoprivredne-politike/izravne-potpore/185, pristupljeno 1.12.2019.)

Program izravnih plaćanja sadrži sljedeće mjere:

„1. osnovno plaćanje

2. preraspodijeljeno plaćanje

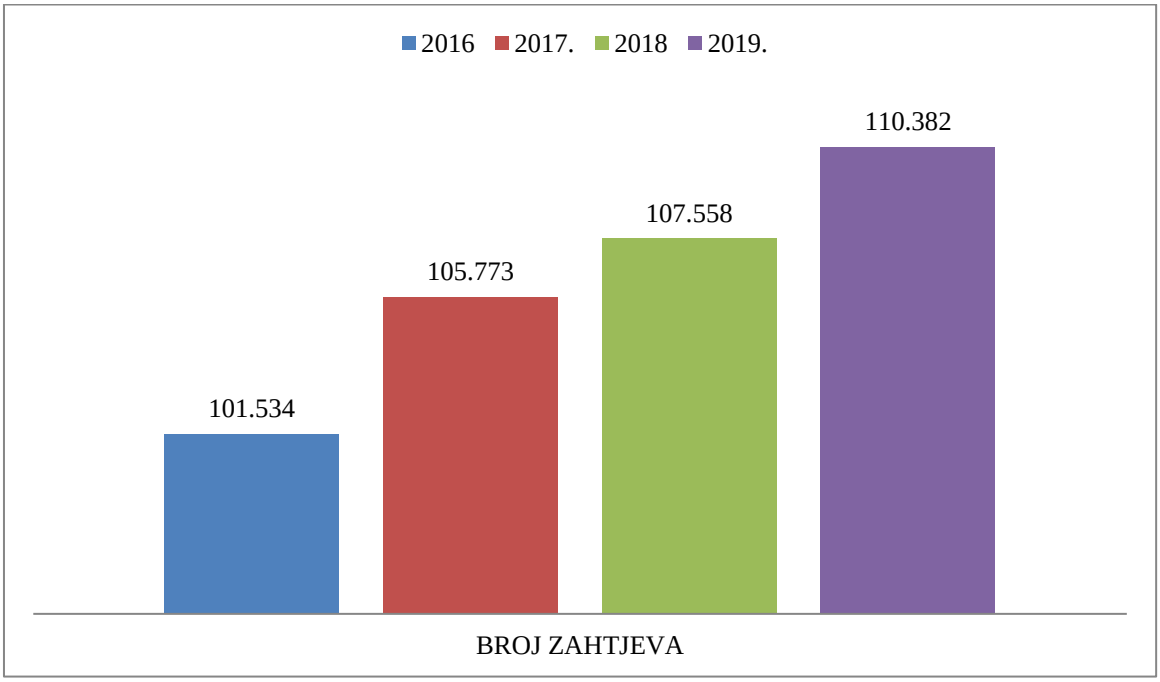
3. plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš

4. plaćanje za mlade poljoprivrednike

5. proizvodno vezanu potporu i

6. program za male poljoprivrednike“ (Zakon o poljoprivredi, NN 118/2018-2343 Članak 22. , stavak 1.).

Graf 2.: Prikaz podnesenih jedinstvenih zahtjeva za plaćanja za razdoblje od 2016. do 2019. godine

Izvor: izrada autora prema https://www.apprrr.hr/u-2019-godini-zaprimljen-rekordan-broj-jedinstvenih-zahtjeva-za-potporu/

U grafu 2. vidljivo je kako iz godine u godinu raste broj podnesenih zahtjeva za jedinstvena plaćanja.

3.2. Tržišne mjere

Tržišne mjere usmjerene su na stabilizaciju poljoprivrednih tržišta, na sprječavanje pogoršanja krize, poticanje potražnje i omogućavanje poljoprivrednim sektorima lakšu prilagodbu promjenama na tržištu. „Te su mjere dio Uredbe o zajedničkoj organizaciji tržišta (ZOT), kojom se utvrđuje okvir za funkcioniranje poljoprivrede EU-a na jedinstvenom tržištu.“ (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/market-measures-explained_hr, pristupljeno 1.12.2019.)

3.3. Ruralni razvoj

„Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. službeno je odobren sredinom 2015. godine. Njegova ukupna alokacija iznosi 2.383 milijarde eura, od čega se 2.026 milijarde eura financira iz Europskog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske. Programom je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima općenito.“ (https://www.apprrr.hr/ruralni-razvoj/, pristupljeno 28.11.2019.)

4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Fondovi europske unije financijski su instrumenti koje je EU smislila da bi postigao ciljeve istaknute u svojim ključnim javnim politikama. Riječ je o posebno i precizno smišljenim financijskim instrumentima za koje su sredstva osigurana u proračunu EU – a (Vela,2015.,11.).

Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj svrha je jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavnjivanje njezine provedbe. (Vela, 2015., 25.)

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR), financira Ruralni razvoj kao drugi stup Zajedničke poljoprivredne politike.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine definira nekoliko mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima.

Tablica 2.: Mjere ruralnog razvoja

MJERA	PODMJERE	OPIS
Mjera 1 – Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	1.1 Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti stjecanja vještina 1.2 Potpore za demonstracijske aktivnosti i informativne aktivnosti	Kako bi se osigurao kvalitetan razvoj Mjerom 1 osigurati će se sredstva za edukaciju i usavršavanje te prenošenje znanja i vještina.
Mjera 2 – Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	2.1. Potpora za pružanje savjetodavnih usluga 2.3. Potpora za osposobljavanje savjetnika	Mjera 2 namijenjena je za osposobljavanje savjetnika kako bi se poljoprivrednim gospodarstvima pružile savjetodavne usluge.
Mjera 3 – Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode	3.1. Potpore za novo sudjelovanje u sustavima kvalitete 3.2. Potpora za aktivnosti informiranja i promicanja koje	Mjera 3 potiče registraciju zaštitu naziva te oznake izvornosti, zemljopisnog

i hranu	provode skupine proizvođača na unutarnjem tržištu	podrijetla i oznake tradicionalnog specijaliteta kako bi se podigla vrijednost poljoprivrednih proizvoda i hrane.
Mjera 4 – Ulaganja u fizičku imovinu	4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda 4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva 4.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva	Mjera 4 omogućava brojna ulaganja u primarnu poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda.
Mjera 5 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje preventivnih aktivnosti	1. Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala 2. Razminiranje poljoprivrednog zemljišta	Mjera 5 služi za pružanje financijske pomoći u slučaju elementarne nepogode, katastrofalnih događaja.
Mjera 6 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava	6.1 Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava 6.4 Ulaganja u stvaranje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti	Mjera 6 služi kako bi se potakao ostanak mladih u ruralnim područjima. Upravo je jedan od važnijih ciljeva ove mjere, omogućiti mladima zapošljavanje i izvan poljoprivrednih zanimanja.
Mjera 7 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima i poslovanja	7.1. – Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti 7.2. – Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije 7.4. – Ulaganja u pokretanje,	Mjera 7 za osiguranje kvalitete komunalne i društvene infrastrukture u ruralnim područjima.

	poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu	
Mjera 8 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.5. Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šum. Ekosustava 8.6 Potpora za ulaganja u šum. tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šum. Proizvoda	Mjera 8 je potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava. Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda.
Mjera 9 – Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija		Mjera 9 služi za uspostavu proizvođačkih grupa i organizacija u poljoprivrednom i šumarskom sektoru.
Mjera 16 – Suradnja	16.1. Potpora za osnivanje i rad operativnih skupina EIP-a za poljoprivrednu produktivnost i održivost	Mjera za potporu suradnje u svrhu veće poljoprivredne aktivnosti i održivosti.
Mjera 17 – Upravljanje rizicima	17.1. Osiguranje usjeva, životinja i biljaka	Mjera 17 služi za osiguranje, usjeva, životinja i biljaka.
Mjera 18 – Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku		Mjera 18 dio je odobrenja izravnih plaćanja koristeći financijsku alokaciju isključivo kao dopunu izravnim plaćanjima.

Izvor:Izrada autora prema (https://www.apprrr.hr/ruralni-razvoj/, pristupljeno 17.12.2019.)

4.1. Mjera 4 - Ulaganja u fizičku imovinu

„Mjera 4 omogućava brojna ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda, kao djelatnosti usmjerene ka navodnjavanju poljoprivrednih površina i očuvanja krajobraznih vrijednosti.“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.)

U Mjeri 4 kao i u svim drugim mjerama, korisnik potpore dužan je nakon konačne isplate, najmanje pet godina baviti se poljoprivredom te aktivnostima za koje je zatražena

potpora. Tako su i osobe koje su se zaposlile dužne biti zaposlene pet godina (Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. NN 91/2019).

Podmjera 4.1. sastoji se od tri tipa operacije.

U operaciji 4.1.1., 4.1.2. i 4.1.3. prihvatljivi korisnici su fizičke i pravne osobe koje su upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Ekonomska veličina gospodarstva ne smije biti manja od 6.000 eura za ulaganja u sektor voća povrća i cvijeća, dok ekonomska veličina ne smije biti manja od 8.000 eura za ulaganja u ostale sektore (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.).

Drugi tip operacije 4.1.1.: Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava

Prihvatljive aktivnosti za operaciju 4.1.1. su:

- „ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za životinje, zatvorene/zaštićene prostore, objekte za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala i gljiva, skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda,
- ulaganje u opremu za berbu, sortiranje i pakiranje vlastitih poljoprivrednih proizvoda,
- ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i opreme i gospodarskih vozila uključujući sektor vinogradarstva,
- ulaganje u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada isključujući restrukturiranje postojećih vinograda za proizvodnju grožđa za vino,
- ulaganje u izgradnju i/ili opremanje novih sustava za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu, te poboljšanje postojećih sustava/opreme za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu te kupnju zemljišta, bjekata radi realizacije projekta“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.).

Visina potpore iznosi od 5.000 do 3.000.000 EUR. Intenzitet potpore je do 50% ukupno prihvatljivih troškova, može se povećati za dodatnih 20 % za mlade poljoprivrednike zajedničke projekte, integrirane projekte, ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima, ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (EIP), ulaganja povezana s agro-

okolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.(https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.)

Drugi tip operacije 4.1.2.: Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš

Prihvatljive aktivnosti za operaciju 4.1.2. su :

- „ulaganje u građenje skladišnih kapaciteta za stajski gnoj i digestate uključujući opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja i digestata te ulaganja u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva (strojevi i oprema za utovar, transport i primjenu gnojiva)“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.)

Visina potpore za operacije 4.1.2. i 4.1.3. iznosi od 5.000 do 1.000.000 EUR, a kod ulaganja u zajednički projekt najviša vrijednost javne potpore može iznositi 5.000.000 EUR. Intenzitet potpore isti je kao i u prvom tipu operacije.

Treći tip operacije 4.1.3.: Korištenje obnovljivih izvora energije

Prihvatljive aktivnosti za operaciju 4.1.3. su :

- „ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina, za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu.“(https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.)

Podmjera 4.2. je potpora za ulaganje u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda. Podmjera 4.2. također se sastoji od dva tipa operacija: 4.2.1. i 4.2.2. Obje operacije imaju iste prihvatljive korisnike, a to su: fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom primarnih poljoprivrednih proizvoda.

Prvi tip operacije je: Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima

Prihvatljive aktivnosti za operaciju 4.2.1. su :

- „ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka, za klanje, rasjecanje, preradu (mesa, jaja), za preradu voća, povrća, grožđa (osim za proizvodnju vina), aromatičnog, začinskog i ostalog bilja, cvijeća i gljiva, za

preradu maslina, komine masline, za preradu žitarica, uljarica i industrijskog bilja, za preradu, punjenje i pakiranje pčelinjih proizvoda, za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda te ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme i kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta.“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno 5.12.2019.)

Visina potpore za operacije 4.2.1. i 4.2.2. iznosi od 10.000 do 3.000.000 EUR, a može iznositi do 5.000.000 EUR za ulaganja u pojedine sektore kao što su mljekare i prerada mesa. Također, obje operacije imaju i isti intenzitet potpore koji iznosi do 50% ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za :

- ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (EIP)
- ulaganja koja provode proizvođačke organizacije.

Drugi tip operacije 4.2.2.: Korištenje obnovljivih izvora energije

Prihvatljive aktivnosti za operaciju 4.2.2. su kao i u operaciji 4.1.3 samo je ova mjera namijenjena poljoprivrednicima koji se bave ili preradom poljoprivrednih proizvoda.

Podmjera 4.4. namijenjena je neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva. Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva, javne ustanove kao i civilne udruge koje se bave zaštitom i promicanjem kulturnih vrijednosti i zaštite okoliša.

Prihvatljivi troškovi su :

- „ulaganje u izgradnju terasa, u podizanje suhozida i živica,uklanjanje invazivnih stranih vrsta s poljoprivrednog zemljišta, nabava električnog pastira s pripadajućom opremom i/ili autohtonog pastirskog psa (tornjaka), izgradnja novih i obnova postojećih nastambi za stoku na području prirodne rasprostranjenosti velikih zvijeri, obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu, ulaganje u obnovu zapuštenih lokvi za napajanje stoke te kupnja zemljišta za realizaciju projekta do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/, pristupljeno5.12.2019.)

Visina potpore iznosi od 600 do 150.000 EUR., a intenzitet potpore do 100% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova(https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/pristupljeno5.12.2019.).

4.2. Mjera 6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Mjera 6 usmjerena je pomlađivanju, modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstva kao i uvođenju diversificiranih djelatnosti.

Podmjera 6.1. namijenjena je za pokretanje poslovanja kroz potporu za mlade poljoprivrednike. Visina potpore iznosi 100% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova, točnije 50.000 EUR u kunskoj protuvrijednosti po korisniku i isplaćuje se u tri rate.

Prihvatljivi korisnici su mladi poljoprivrednici, točnije osobe između 18 i 40 godina, koje posjeduju profesionalne znanja i vještine o poljoprivredi i koje su prvi put nositelj poljoprivrednog gospodarstva. Poljoprivredno gospodarstvo u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu mora pripadati ekonomskoj veličini u rasponu od 8.000 do 49.999 EUR-a (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno 9.12.2019.).

Podmjera 6.1. zadnji put je objavljena 2018. godine te su tada zbog velikog interesa mladih poljoprivrednika sva sredstva namijenjena za istu iscrpljena.

Potpora je namijenjena za sljedeće aktivnosti:

- „kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala;
- kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda primarnih poljoprivrednih proizvoda;
- podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje;
- građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe;
- kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme „(https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno 9.12.2019.)

Podmjera 6.2.: Potpora ulaganju u pokretanju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima.

Prihvatljivi korisnici su poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata i fizičke osobe , koje pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.

Potpora se dodjeljuje samo za novu nepoljoprivrednu djelatnost kojom se korisnik nije bavio do trenutka podnošenja Zahtjeva za potporu. Potpora se dodjeljuje za provođenje aktivnosti navedenih u Poslovnom planu i iznosi 50.000 € u kunskoj protuvrijednosti, 100% bespovratno te se isplaćuje u dvije rate (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno 9.12.2019.).

Podmjera 6.2. prvi puta je objavljena 2018. godine te su svi prijavljeni projekti koji su zadovoljavali uvjete prihvatljivosti odobreni.

Prihvatljive aktivnosti:

1. sektor turizma u ruralnom području (građenje i/ili opremanje građevina i/ili turističke infrastrukture za pružanje turističkih i/ili ugostiteljskih usluga);

2. sektor tradicijskih i umjetničkih obrta, umjetnički obrti uključujući i obrte za izradu suvenira i rukotvorina (građenje, opremanje građevina u kojima se obavlja proizvodnja, trženje);

3. sektor pružanja usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu (građenje i/ili opremanje građevina za pružanje usluga u ruralnim područjima) koje obuhvaća:

• usluge u poljoprivrednim, šumarskim i veterinarskim djelatnostima

• usluge u društvenim djelatnostima

• intelektualne usluge

4. sektor prerade i/ili marketinga i/ili izravne prodaje proizvoda
(https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno 9.12.2019.).

Podmjera 6.3.: Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Iznos potpore je 15.000€ u kunskoj protuvrijednosti, 100% bespovratno, te se isplaćuje u dvije rate. Prihvatljivi korisnici za ovu podmjeru su mala poljoprivredna gospodarstva koja su minimalno godinu dana upisana u Upisnik poljoprivrednika, čija je ekonomska veličina između 2.000 i 7.999 EUR (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno17.12.2019.).

Cilj ove mjere je unapređenje malih poljoprivrednih gospodarstava. Putem navedene mjere mnogi poljoprivrednici zamijenili su svoju poljoprivrednu mehanizaciju i opremu te postali konkurentniji odnosno znatno modernizirali svoje poslovanje što u konačnici donosi veće prinose, ali i veće prihode. Navedena mjera se osim kroz nacionalni program provodi i kroz Lokalne akcijske grupe.

Prihvatljivi troškovi su :

- „kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala;
- kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda;
- podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada;
- uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje;
- građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe;
- kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme“ (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno17.12.2019.)

Podmjera 6.4.: Ulaganje u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Prihvatljivi korisnici su isti kao i za podmjeru 6.2., ali je uvjet da se već bave djelatnosti za koju žele podnijeti zahtjev za potporu jer je ova podmjera namijenjena za razvoj nepoljoprivredne djelatnosti. Projekt se mora provoditi u naseljima s najviše 5.000 stanovnika, u području jedinice lokalne samouprave u kojoj je sjedište poljoprivrednog gospodarstva. Prihvatljive aktivnosti iste su kao u mjeri 6.2. Intenzitet potpore iznosi do 70%

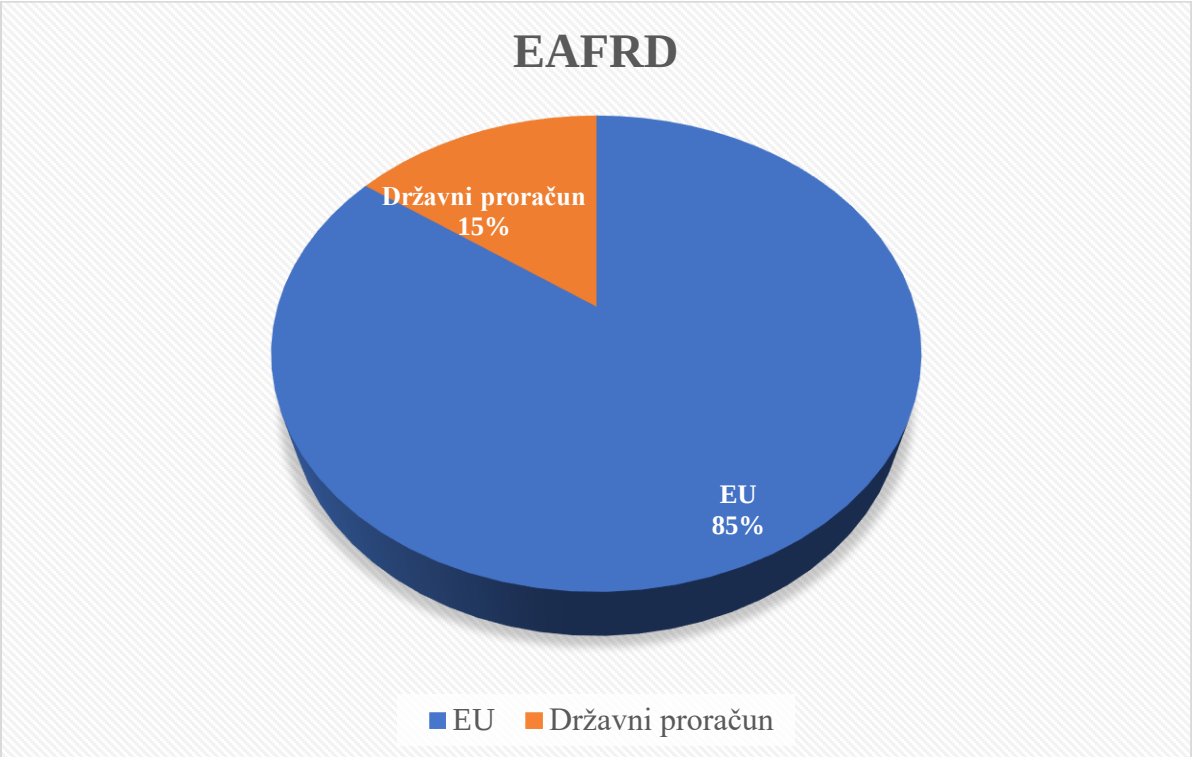
ukupnih prihvatljivih troškova,između 3.500–200.000 € u kunskoj protuvrijednosti (https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m6/, pristupljeno 17.12.2019.).

Kao podmjera 6.2., i podmjera 6.4. prvi puta je objavljena 2018. godine te su svi prijavljeni projekti, koji su zadovoljavali uvjete, odobreni.

4.2. Alokacija sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske sastoji se od sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i sredstava RH koja se osiguravaju u Državnom proračunu.

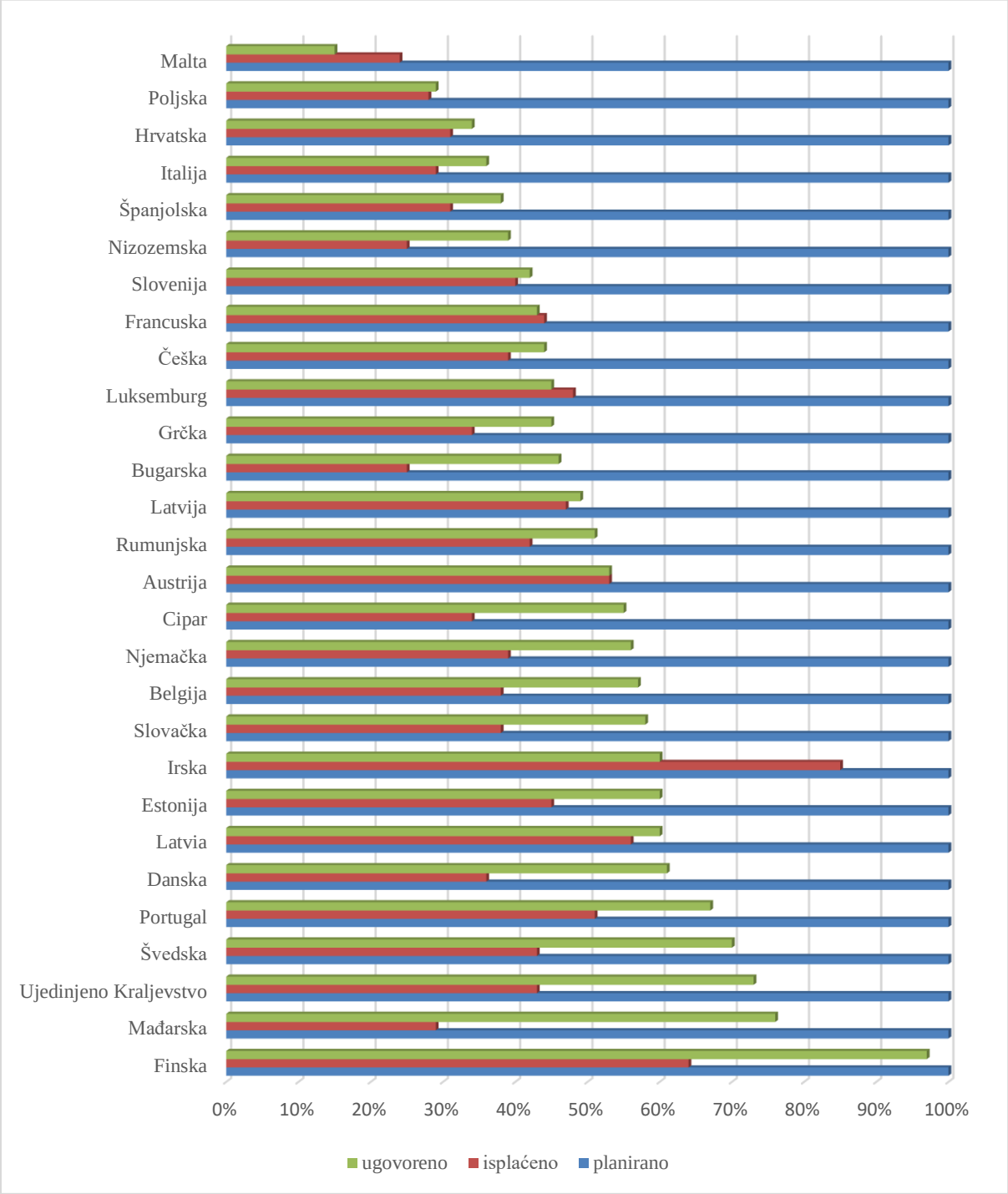
Graf 3: Prikaz sredstava Hrvatske i EU-a za Europski fond za poljoprivredu i ruralni razvoj

Izvor: izrada autora prema https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001

U programskom razdoblju 2014.-2020. godine Hrvatskoj je iz Europskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj stavljeno na raspolaganje 2.383.294.500,00 € od kojih EU financira 2.026.222.500,00 €, dok Hrvatska iz nacionalnog proračuna osigurala iznos od 357.072.000,00 € (https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001, pristupljeno 10.1.2020.)

Graf 3: Pregled alokacije sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine)

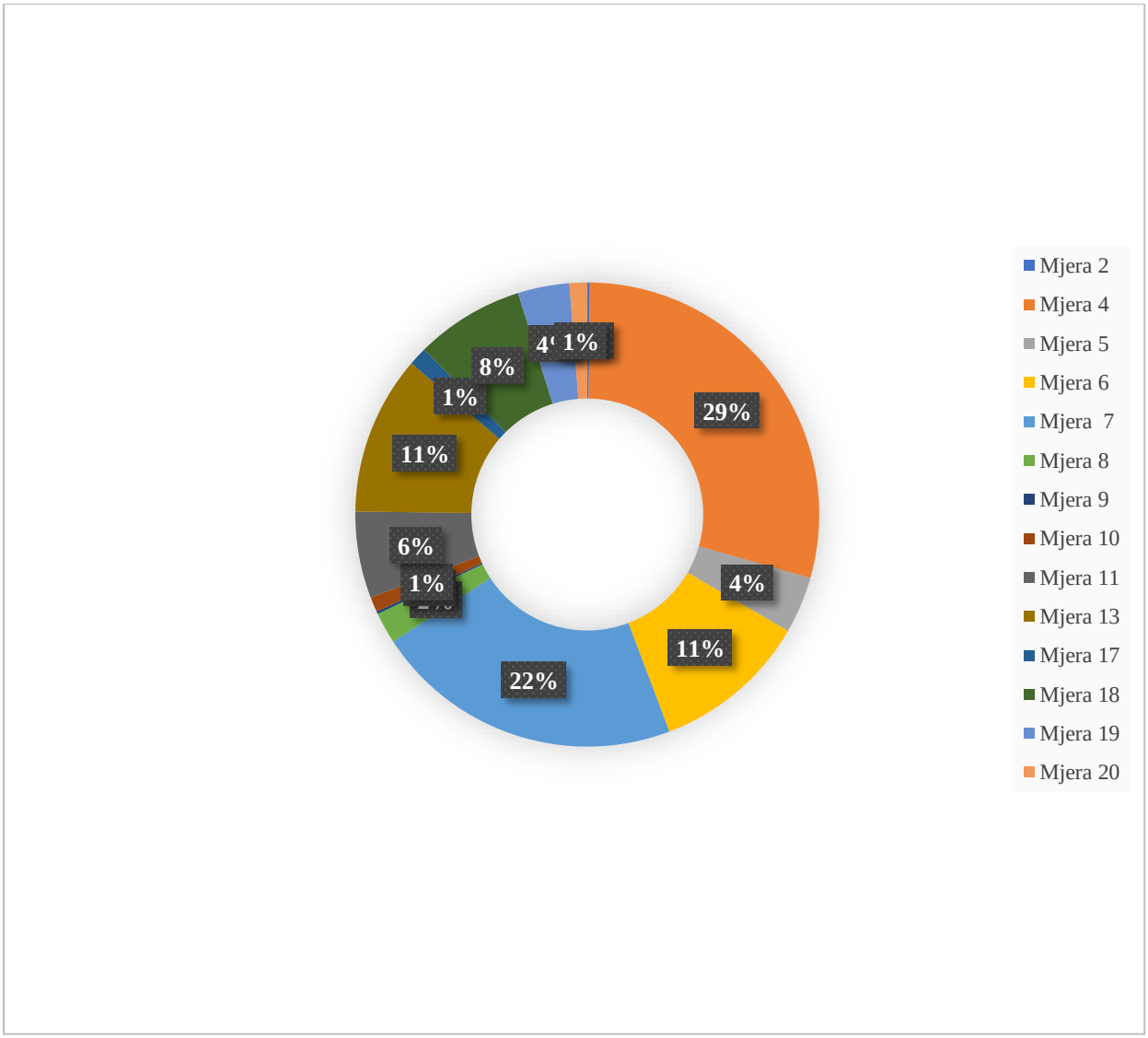

Izvor: Izrada autora prema: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/eafrd

Za Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske korisnicima je isplaćeno 31%. Nižu stopu isplaćenosti od Hrvatske ima Malta s 24 % isplaćenosti sredstava, Nizozemska i Bugarska s 25 % , Poljska s 28%, Italija i Mađarska s 29%. Nadalje, najveću stopu

isplaćenosti sredstava ima Irska s čak 85% (https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/eafrd, pristupljeno 10.1.2020.)

Graf 4: Prikaz ugovorenih sredstava po mjerama (na dan 31.10.2019.)

Izvor: Izrada autora prema: https://ruralnirazvoj.hr/status-provedbe-programa-ruralnog-razvoja-2014-2020/

U Grafu 4 prikazana je distribucija ugovorenih sredstava po mjerama na dan 31.listopada 2019. godine. Vidljivo je kako je najviše sredstava ugovoreno za Mjeru 4, što iznosi 29.2% od ukupnih ugovorenih sredstava, dok je najmanje sredstava 1% ugovoreno za Mjeru 10. Za Mjeru 6 ugovoreno je 10.9% ukupnih sredstava (https://ruralnirazvoj.hr/status-provedbe-programa-ruralnog-razvoja-2014-2020,/, pristupljeno 31.10.2019.

5. Utjecaj Europskih fondova na mlade poljoprivrednike

U Mjeri 4 potiču se mladi poljoprivrednici na način da se poveća intenzitet potpore, odnosno iznos bespovratnih sredstava za 20%. (Natječaj za za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« – provedba tipa operacije 4.1.3 »Korištenje obnovljivih izvora energije« , str. 5.).

U pojedinim operacijama mladim poljoprivrednica omogućen je dodatan broj bodova što im može dati prednost u odnosu na ostale što je vidljivo u Tablici 4., Tablici 5. i Tablici 6. koje daju prikaz bodovanja. Nadalje, podmjera 6.1. jedina je u ovom programskom razdoblju 2014. - 2020. usmjerena samo ka mladim poljoprivrednicima. Veliki interes za podmjeru 6.1. vidljiv je iz Tablice 3. koja je izrađena prema podatcima Konačnih rang lista podmjere 6.1.

Tablica 3.: Broj odobrenih projekata za podmjeru 6.1. u 2017. i 2018. godini

Godina	Broj prijavljenih projekata	Broj odobrenih projekata
2017.	282	282
2018.	748	366
UKUPNO	**1030**	**648**

Izvor: Izrada autora prema podacima APPRR – Konačne rang liste https://www.apprrr.hr/izdane-odluke-za-mjeru-6/pristupljeno 11.1.2020.)

Tablica 3. prikazuje broj odobrenih projekata za podmjeru 6.1. u 2017. i 2018. godini. Iz tablice možemo vidjeti kako je samo u godinu dana uvelike povećana zainteresiranost za navedenu mjeru.

Kako je u mjeri kao jedan od uvjeta naveden zapošljavanje ili održavanje radnog mjesta mladog poljoprivrednika možemo zaključiti kako ovo uvelike doprinosi povećanju zapošljavanja mladih u poljoprivredi(Natječaj za provedbu tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. –2020.). Samim time zapošljavanje u OPG-u doprinosi ostvarenju smanjenja broja nezaposlenih čime se smanjuje depopulacija i deruralizacija te potiče održivi razvoj ruralnih područja. Razvojem i pomlađivanjem poljoprivrednih gospodarstva odnosno poticanjem mladih poljoprivrednika, dugoročno će se doprinijeti razvoju područja te će omogućiti uspostavu trajnih temelja za dugoročan i uspješan razvoj OPG-a u Republici Hrvatskoj.

Tablica 4.: Kriteriji odabira projekata - Natječaj za provedbu tipa operacije 1.2.2. potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Kriterij		Bodovi
1	**Veličina gospodarstva SO**	**Najviše 10**
	Od 2.000 do 3.999	7
	Od 4.000 do 7.999	10
2	**Dob nositelja/odgovorne osobe poljoprivrednog gospodarstva**	**Najviše 10**
	Nositelj/odgovorna osoba PG-a na dan podnošenja Zahtjeva za potporu nije starija od 35 godina	10
	Nositelj/odgovorna osoba PG-a na dan podnošenja Zahtjeva za potporu starija je od 35 godina i mlađa od 40 godina	8
	Nositelj/odgovorna osoba PG-a na dan podnošenja Zahtjeva za potporu starija je od 40 godina	5
3	**Aktivnosti iz poslovnog plana imaju pozitivan utjecaj na okoliš**	**5**
4	**Aktivnosti iz poslovnog plana pridonose očuvanju postojećih ili stvaranju novih radnih mjesta**	**10**
5	**Broj stanovnika naselja u kojem se ulaganje provodi**	**Najviše 10**
	Naselja unutar JLS-a u sastavu LAG-a do 499 stanovnika	10
	Naselja unutar JLS-a u sastavu LAG-a od 500 do 999 stanovnika	8
	Naselja unutar JLS-a u sastavu LAG-a od 1000 do 1999 stanovnika	6
	Naselja unutar JLS-a u sastavu LAG-a od 2000 i više stanovnika	4
NAJVEĆI MOGUĆI BROJ BODOVA		**45**
PRAG PROLAZNOSTI		**18**

Izvor: Natječaj za provedbu tipa operacije 1.2.2. potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, str 13.

Tablica 4. prikazuje kriteriji bodovanja za Natječaj za provedbu tipa operacije 1.2.2. potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava koji je provela Lokalna akcijska grupa Istočna Istra. Navedeni natječaj sukladan je s operacijom 6.3.1. (http://lag-istocnaistra.hr/natjecaj/natjecaj-za-provedbu-tipa-operacije-1-2-2-potpora-razvoju-malih-poljoprivrednih-gospodarstva-sukladan-to-6-3-1/ pristupljeno 11.07.2020.)

Tablica 5.: Kriteriji odabira projekata - Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ - tovno govedarstvo

KRITERIJI ODABIRA tip operacije 4.1.1 - tovno govedarstvo - mikro, mali i srednji korisnici (8.000 - 250.000 EUR SO)		Bodovi
A	**EKONOMSKI KRITERIJI**	**Najviše 30**
1.	**Veličina gospodarstva SO/broj članova zadruge ili proizvođačke organizacije**	**8**
1.1	mali (15.000 - 99.999)/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 31 - 40 članova	8
1.2	mikro (8.000 - 14.999)/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 16 - 30 članova	6
1.3	srednji (100.000 - 250.000)/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 7 - 15 članova	4
2.	**Kompleksnost ulaganja**	**6**
2.1	izgradnja sa ili bez opremanja novog objekta i/ili rekonstrukcija sa ili bez opremanja postojećih objekata (min. 50 % prihvatljivih troškova u projektu)	6
2.2	opremanje objekta (min. 50 % prihvatljivih troškova u projektu)	4
3.	**Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta**	**6**
3.1	za novostvorena radna mjesta - mikro i mali minimalno 2; srednji minimalno 3 novozaposlena	6
3.2	za novostvoreno radno mjesto - mikro i mali minimalno 1; srednji minimalno 2 novozaposlena	4
3.3	projektom su očuvana postojeća radna mjesta	2
4.	**Duljina poslovanja korisnika u sektoru govedarstva**	**5**
4.1	> 10 godina	5
4.2	od 5 do 10 godina	3
4.3	od 2 do 5 godina	1
5.	**Uspješnost poslovanja**	**5**
5.1	> 8 %	5
5.2	6,01 - 8 %	4
5.3	4,01 - 6 %	3
5.4	2 - 4 %	1
NAJMANJI BROJ BODOVA KOJI JE POTREBNO OSTVARITI NA EKONOMSKIM KRITERIJIMA		**12**
B	**SEKTORSKI KRITERIJI**	**Najviše 41**
6.	**Broj životinja na gospodarstvu na kraju ulaganja**	**17**
6.1	> 200 grla	17

6.2	50 - 200 grla	11
6.3	< 50 grla	8
7.	**Udio tovne junadi u potporama za govedarstvo u 2018. godini**	**15**
7.1	> 80 %	15
7.2	60-80 %	10
7.3	40-59,99 %	8
8.	**Pasmina goveda-proizvodnja u 2018. godini**	**6**
8.1	mesna pasmina (min. 50%)	6
8.2	kombinirana pasmina (min. 50%)	4
9.	**Korisnik je član proizvođačke organizacije ili zadruge**	**3**
9.1	korisnik je član proizvođačke organizacije/zadruge koja je registrirana za predmetnu proizvodnju	3
C	**KRITERIJ LOKACIJE ULAGANJA**	**Najviše 12**
10.	**Indeks razvijenosti JLS-a (prema mjestu ulaganja)**	**9**
10.1	ulaganje na području JLS-a koje pripada I. skupini	9
10.2	ulaganja na području JLS-a koje pripada II. skupini	8
10.3	ulaganja na području JLS-a koje pripada III. skupini	7
10.4	ulaganja na području JLS-a koje pripada IV. skupini	6
10.5	ulaganja na području JLS-a na brdsko-planinskim područjima sukladno Zakonu o brdsko-planinskim područjima i otoci koji su u sastavu JLS koje se nalaze u V. i VI. skupini	6
10.6	ulaganja na području JLS-a na brdsko-planinskim područjima sukladno Zakonu o brdsko-planinskim područjima i otoci koji su u sastavu JLS koje se nalaze u VII. i VIII. skupini	5
10.7	ulaganja na području JLS-a koje pripada V. skupini	4
10.8	ulaganja na području JLS-a koje pripada VI. skupini	3
10.9	ulaganja na području JLS-a koje pripada VII. skupini	2
10.10	ulaganja na području JLS-a koje pripada VIII. skupini	1
11.	**Ulaganje u područjima sa prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima**	**3**
11.1	ulaganje se pretežito odvija u području sa značajnim prirodnim ograničenjima - ZPO (minimalno 50%)	3
11.2	ulaganje se pretežito odvija u gorsko-planinskom području - GPP (minimalno 50%)	2
11.3	ulaganje se pretežito odvija u području s posebnim ograničenjem - PPO (minimalno 50%)	1

D	HORIZONTALNI KRITERIJI	Najviše 17
12.	**Mladi poljoprivrednici (<41 navršene godine; <5 godina)**	**4**
12.1	mladi poljoprivrednik je nositelj/odgovorna osoba/vlasnik duže od 2 godine	4
12.2	mladi poljoprivrednik je nositelj/odgovorna osoba/vlasnik kraće od 2 godine	3
13.	**Novi/inovativni tehničko-tehnološki proces**	**6**
13.1	projektom se uvodi novi/inovativni tehničko-tehnološki proces	6
14.	**Doprinos ulaganja fokus područjima**	**3**
14.1	ulaganje doprinosi boljem upravljanju vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima (fokus područje 4B)	1
14.2	ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane (fokus područje 5B)	1
14.3	ulaganje doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede (fokus područje 5D)	1
15.	**Stručna sprema i radno iskustvo nositelja/člana ili odgovorne osobe ili zaposlenika (alternativno)**	**4**
15.1	završen preddiplomski ili preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine agronomske, veterinarske ili biotehnološke struke i 8 ili više godina iskustva u poljoprivredi	4
15.2	završen stručni studij u trajanju od 2 godine i 10 ili više godina iskustva u poljoprivredi	4
15.3	završen preddiplomski ili preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine agronomske, veterinarske ili biotehnološke struke	3
15.4	8 ili više godina iskustva u poljoprivredi	3
15.5	srednja stručna sprema agronomske, veterinarske ili biotehnološke struke i 4 do 8 godina iskustva u poljoprivredi	2
15.6	srednja stručna sprema agronomske, veterinarske ili biotehnološke struke	1
15.7	4 do 8 godina iskustva u poljoprivredi	1
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		**100**
PRAG PROLAZNOSTI		**40**

Izvor: Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ - tovno govedarstvo (2020.) – Prilog 2a

Tablica 6.: Kriteriji odabira projekta – Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« – provedba tipa operacije 4.1.1. »Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava« sektor biljne proizvodnje

A	EKONOMSKI KRITERIJI	Najviše 35%
1.	**Veličina gospodarstva (SO) / broj članova zadruge ili proizvođačke organizacije**	**8%**
	15.000 - 99.999/zadruga ili proizvođačka organizacija sa >35 članova	8
	100.000 - 250.000/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 26 - 35 članova	6
	<15.000/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 16 - 25 članova	4
	> 250.000/zadruga ili proizvođačka organizacija sa 7 - 15 članova	2
2.	**Kompleksnost ulaganja**	**4%**
	Rekonstrukcija i opremanje postojećih zatvorenih/zaštićenih prostora ili objekata za skladištenje i/ili čuvanje primarnih poljoprivrednih proizvoda ili restrukturiranje vinograda stolnih kultivara (min. 50 % prihvatljivih troškova u projektu)	4
	Kupnja mehanizacije i/ili opreme (min. 40% prihvatljivih troškova u projektu)	3
	Izgradnja i opremanje novog zatvorenog/zaštićenog prostora ili objekta za skladištenje i/ili čuvanje primarnih poljoprivrednih proizvoda i podizanje novih vinograda (min. 70% prihvatljivih troškova u projektu)	2
3.	**Zajednički projekt**	**5%**
	Zajednički projekt provodi 5 ili više partnera	5
	Zajednički projekt provodi 3 - 4 partnera	3
4.	**Spremnost projekta**	**3%**
	U prvoj fazi natječaja priložena je pravomoćna građevinska dozvola	3
	U prvoj fazi natječaja priložen je Glavni projekt (građevinska dozvola bit će priložena u drugoj fazi natječaja)	1
5.	**Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta**	**3%**
	Za 2 ili više novostvorenih radnih mjesta	3
	Za novostvoreno radno mjesto	2
	Projektom su očuvana postojeća radna mjesta	1
6.	**Dužina poslovanja korisnika**	**5%**
	Subjekt posluje > 10 godina	5
	Subjekt posluje od 5 do 10 godina	3
	Subjekt posluje od 2 do 5 godina	1
7.	**Ekonomičnost ukupnog poslovanja***	**7%**
	>15%	7
	8 - 15%	5
	6 - 8%	3
	4 - 6%	1
A	**Sumarni prag prolaznosti na ekonomskim kriterijima**	**40%**
B	**SEKTORSKI KRITERIJI**	**Najviše 25%**
8.	**Sektor (trenutna proizvodnja)**	**25%**
	Šećerna repa (min. 10% ukupnih površina)	25
	Vinogradarstvo	21
	Industrijsko bilje (suncokret, uljana repica, konoplja, duhan, hmelj, lan, soja, ljekovito, začinsko i aromatično bilje)	19
	Žitarice i heljda (pšenica, raž, ječam, zob, pšenoraž, kukuruz, proso, pravi pir, sirak i heljda)	17

C	KRITERIJ LOKACIJE ULAGANJA	Najviše 23%
9.	**Indeks razvijenosti JLS-a (prema mjestu ulaganja/sjedištu korisnika)**	**20%**
	Ulaganje na području JLS-a koje pripada 1. ili 2. skupini	20
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada 3. ili 4. skupini + JLS-ovi na otocima i brdsko-planinskom području koji su razvrstani u 5. ili 6. skupinu	15
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada 5. ili 6. skupini + JLS-ovi na otocima i brdsko-planinskom području koji su razvrstani u 7. ili 8. skupinu	10
	Ulaganja na području JLS-a koje pripada 7. ili 8. skupini	5
10.	**Ulaganje u područjima s prirodnim ograničenjima i ostalim posebnim ograničenjima**	**3%**
	Ulaganje se pretežito odvija u području sa značajnim prirodnim ograničenjima – ZPO (minimalno 50%)	3
	Ulaganje se pretežito odvija u gorsko-planinskom području – GPP (minimalno 50%)	2
	Ulaganje se pretežito odvija u području s posebnim ograničenjem - PPO (minimalno 50%)	1
D	HORIZONTALNI KRITERIJI	Najviše 17%
11.	**Mladi poljoprivrednici**	**4%**
	Mladi poljoprivrednik je nositelj/odgovorna osoba/vlasnik poljoprivrednog gospodarstva duže od 2 godine	4
	Mladi poljoprivrednik je nositelj/odgovorna osoba/vlasnik poljoprivrednog gospodarstva kraće od 2 godine	3
12.	**Novi/inovativni proizvod/tehničko-tehnološki proces**	**4%**
	Projektom se uvodi novi/inovativni proizvod/tehničko-tehnološki proces (isključujući mehanizaciju i plodored)	4
13.	**Doprinos ulaganja fokus područjima**	**5%**
	Ulaganje doprinosi boljem upravljanju vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima (fokus područje 4B)	1
	Ulaganje doprinosi sprečavanju erozije tla i bolje upravljanje tlom (fokus područje 4C)	1
	Ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju vode u poljoprivredi (fokus područje 5A)	1
	Ulaganje doprinosi povećanju učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane (fokus područje 5B)	1
	Ulaganje doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova i amonijaka iz poljoprivrede (fokus područje 5D)	1
14.	**Stručna sprema i radno iskustvo nositelja/ odgovorne osobe/ zaposlenika/člana**	**4%**
	Završen preddiplomski ili preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij agronomske, šumarske, veterinarske ili biotehnološke struke	4
	8 ili više godina iskustva u poljoprivredi	4
	Srednja stručna sprema agronomske, šumarske, veterinarske ili biotehnološke struke	2
	4 do 8 godina iskustva u poljoprivredi	2
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		**100%**
PRAG PROLAZNOSTI		**40%**

Izvor: Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« – provedba tipa operacije 4.1.1. »Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava« sektor biljne proizvodnje (2018.) – Prilog 10

Tablice 4. vidljivo je kako mladi poljoprivrednici ostvaruju veći broj bodova prema Kriteriju 2. , dok je u iz Tablice 5. i 6. vidljivo kako ostvaruju više bodova prema horizontalnom kriteriju te time mogu ostvariti prednost u odnosu na ostale prijavljene.

Graf 5.: Prikaz dobi nositelja OPG-a u razdoblju od 2016. do 2018. godine

Izvor: Izrada autora prema Upisniku poljoprivrednika 2016. – 2018. godine. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/

Graf 5. prikazuje dob nositelja obiteljsko poljoprivrednih gospodarstva u razdoblju od 2016. do 2018. godine. Nositelji OPG-a u većini slučajeva su osobe starije od 60 godina, dok najmanje ima osoba mlađe dobi odnosno mladih poljoprivrednika. Vidljivo je kako se iz godine u godinu povećava broj mladih osoba kao nositelja OPG-a.

6. Primjeri projekata financirani iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj

Ovo poglavlje daje prikaz uspješno odobrenih projekata koji su financirani sredstvima Europske unije. Projekti su realizirani na području cijele Republike Hrvatske. Svi projekti financirani su iz Europskog fond za poljoprivredu i ruralni razvoj.

6.1. Primjer iz prakse - podmjera 6.1.

OPG Glavić Ive prijavio je Projekt je na Mjeru M06 "RAZVOJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I POSLOVANJA"; Podmjera 6.1. "Potpora mladim poljoprivrednicima". Kroz navedenu mjeru ostvario je bespovratnu potporu u iznosu od 50.000 eura, 100% bespovratno. Svrha projekta je ostvariti cilj koji je naveden u poslovnom planu; povećanje proizvodnog kapaciteta iskazano kroz povećanje ukupnog standardnog ekonomskog rezultata.

Kako bi ostvario veći broj bodova na natječaju Ive Glavić završio je i osposobljavanje za zvanje vinogradara – vinara.

Navedeni cilj postigao se sadnjom dodatnih 3 ha vinograda. Aktivnosti u poslovnom planu obuhvaćale su: kupnju sadnica, potpornu infrastrukturu te pripremu terena za podizanje novog nasada vinograda.

Uz ovu potporu resursi OPG-a su se udvostručili: zasađeno je gotovo 3 hektara novih vinograda. S obzirom na navedeno, realizacijom ovog projekta isti ima širi utjecaj na lokalnu zajednicu. Zabilježen je značajan porast obima posla u razdoblju jesenskih i zimskih mjeseci što je rezultiralo povećanjem broja zaposlenih i povećanju prihoda. Investitor realizacijom projekta doprinosi gotovo svim pozitivnim učincima trenda razvoja poljoprivrede. Osigurava dodatne prihode, povećava potrošnju u lokalnom prostoru, omogućava obitelji ugodan život i ostanak u sadašnjem prostoru. Nadalje, povećava vrijednost zemljišta, utječe na povećanje broja sličnih projekata, doprinosi povećanju prihoda drugih stanovnika te ostanku mladih u ruralnim područjima zbog povećanja opsega posla. (https://intermediaprojekt.hr/uspjesne-price-primjeri-projekata/eu-fondovi-za-mlade-poljoprivrednike-50-000-eura-bespovratne-potpore-za-opg-glavic-ive-iz-nadina/,pristupljeno 20.01.2020.)

6.2. Primjer iz prakse - podmjera 6.3.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo OSIPI (OSIP ALDO) prijavilo je projekt na Operaciju 1.1.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ koja je sukladna Mjeri 6.3.1.. Navedena Operacija objavljena je te provedena od strane Lokalne akcijske grupe Južna Istra s obzirom da je sjedište OPG-a u općini Barban, naselju Draguzeti. Ova operacija pruža pomoć malim potencijalno održivim poljoprivrednim gospodarstvima koji su orijentirani na tržišnu proizvodnju, ali im nedostaju glavni resursi. (NATJEČAJ ZA PROVEDBU TIPA OPERACIJE 1.1.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“)

Kroz navedenu operaciju OPG OSIPI prijavio je projekt pod nazivom *„Ulaganje u kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme u svrhu modernizacije poljoprivrednog gospodarstva“,* te je ostvario bespovratnu potporu od 15.000€ u kunskoj protuvrijednosti. (Prijavni obrazac A, B - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava)

OPG OSIPI odlučio se aplicirati na navedeni natječaj kako bi modernizirao poljoprivredno gospodarstvo, odnosno kako bi nabavio polovni traktor i novi malčer.

Ciljevi koji će se ostvariti nabavkom mehanizacije su: modernizacija i unaprjeđenje procesa rada i poslovanja na način da se ulaže u razvoj i povećanje konkurentnosti poljoprivrednog gospodarstva, a sve s ciljem povećanja tržišnog sudjelovanja i opstanka na tržištu.

OPG OSIPI modernizacijom povećava svoju učinkovitost i postaje konkurentan na tržištu. Nabavka nove poljoprivredne mehanizacije i strojeva utjecati će na smanjenje troškova proizvodnje i povećanje produktivnosti rada. Smanjenje troškova poljoprivredne proizvodnje rezultirati će poboljšanjem kvalitete i sigurnosti proizvoda što će doprinijeti konkurentnosti te će imati pozitivan utjecaj na prihode u gospodarstvu. Opremanje gospodarstva suvremenim poljoprivrednim strojevima i opremom te njihova racionalna upotreba jedan su od temelja ekonomski uspješne poljoprivredne proizvodnje.

Realizacijom projekta omogućit će se daljnji razvoj poslovanja i povećanje konkurentnosti obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji neće dovesti do štetnog utjecaja na okoliš.

6.3.Primjer iz prakse - podmjera 6.4.

Projekt *„Izgradnje ruralne kuće za odmor“* prijavljen je na natječaj M06 "RAZVOJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I POSLOVANJA";„6.4.1.Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“. Nositelj projekta je OPG URAVIĆ ZORAN iz naselja Manjadvorci, Barban. Kroz navedenu mjeru OPG URAVIĆ ZORAN ostvario je potporu od 70% ukupnih troškova u iznosu 200.000,00 € u kunskoj protuvrijednosti. Svrha projekta je ostvariti sljedeći cilj; Razvoj postojeće poljoprivredne djelatnosti uz stvaranje novih radnih mjesta. Navedeni cilj ostvaruje se kroz sljedeće projektne aktivnosti; izgradnje kuće za odmor te kupnju plovila i gospodarskog vozila (Prijavni obrazac – Opisni dio poslovnog plana za podmjeru 6.4.)

Projektom je planirana kupnja gospodarskog vozila koje će se koristi za potrebe prijevoza gostiju iz i do zračne luke, autobusnog kolodvora, željezničke stanice te ostalih lokacija ovisno o potrebi turista. Također, vozilo bi bilo korišteno za odvoz posteljine do praonice rublja i dovoz iste nazad u objekt. Kako bi gostima boravak bio zanimljiviji i ugodniji te kako bi se ponuda OPG-a znatno povećala projektom predviđena je kupnja plovila koje bi se koristilo za izlete. Ciljnu skupinu u poslovanju čine pretežito strani gosti i domaći gosti svih uzrasta. Ciljne segmente čine svi domaći i strani turisti svih uzrasta od djece do starije životne dobi, koji dolaze na odmor u Istru.

Prethodno prijavi projekta obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo se bavilo vođenjem jahaćih grupa odnosno nudilo je jahačke izlete, dječje jahačke kampove, grupne posjete i terapijsko jahanje te u sklopu samog ranča uslugu smještaja u kampu. Kako bi proširio svoju djelatnost te gostima nudio cjelovitu ponudu OPG odlučio se za aplikaciju na navedenu Mjeru.

Predmetni projekt je u skladu s ciljem koji se odnosi na povećanje razine konkurentnosti gospodarstva ulaganjem u razvoj malih i srednjih poduzeća u segmentu poljoprivrede. Nadalje, poljoprivredno gospodarstvo provedbom predmetnog projekta očekuje povećanje prihoda te implementaciju dodatne turističke ponude u općini Barban.

7.Zaključak

Razne mjere koje potiču poljoprivredu, odnosno ruralni razvoj, financiraju se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i proračuna Ministarstva poljoprivrede. Promatrajući analizu ugovorenih sredstva po mjerama možemo reći kako su u RH najpopularnije Mjera 4 i Mjera 6.

Mjere ruralnog razvoja usmjerene su ka poticanju rasta i razvoja poljoprivrede i diversifikacije djelatnosti. U Republici Hrvatskoj u 2019. godini upisano je 162.966 OPG-a te 644 SOPG-a. (Tablica 1.) Analizom broja poljoprivrednika upisanih u Upisnik poljoprivrednika u odnosu na 2018. godinu vidljiv je blagi porast broja obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava upisanih u 2019. godini.

Provođenjem Mjere 4 i Mjere 6 povećao se broj mladih poljoprivrednika što je vidljivo iz Grafa 5. Kroz Mjeru 6 razvijena je podmjera 6.1. koja je namijenjena mladim poljoprivrednicima. Može se zaključiti da je ista učinkovita s obzirom da su već 2018. godine iskorištena sva sredstva zbog velikog odaziva mladih poljoprivrednika. Iz Tablice 3. vidljivo je da je u 2018. godini na podmjeru 6.1. prijavljeno 748 projekata, od kojih je ugovoreno 366. Kroz navedenu mjeru potiče se zapošljavanje mladih poljoprivrednika čime se pridonijelo pomlađivanju nositelja OPG-a. U odnosu na 2016. godinu, u 2018. godini zabilježen je porast mladih nositelja OPG-a za 118, a s obzirom da još nisu provedeni svi ugovoreni projekti očekuje se rast istih do kraja 2020. godine.

Budući da je u većini mjera naveden uvjet zapošljavanje ili održavanje radnog mjesta, može se zaključiti da njihovo provođenje doprinosi povećanju zapošljavanja u sektoru poljoprivrede čime se smanjuje depopulacija i deruralizacija te potiče održivi razvoj ruralnih područja.

Iz podataka navedenih u ovom radu uočava se kako se primjenom Mjera ruralnog razvoja veća pažnje posvećuje poticanju mlađeg stanovništva u uključivanje u poljoprivredni sektor i ostanak u ruralnim područjima.

LITERATURA

a) Knjige

1. Novota S., Vlašić I., Velinova R., Borissova O, Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija, Zagreb, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, 2009.
2. Vela A., Menadžment ESI fondova, Zagreb, Školska knjiga , 2015.

b) Članci

1. EU fondovi za mlade poljoprivrednike: 50 000 € za OPG Glavić Ive iz Nadina. Izvor : https://intermediaprojekt.hr/uspjesne-price-primjeri-projekata/eu-fondovi-za-mlade-poljoprivrednike-50-000-eura-bespovratne-potpore-za-opg-glavic-ive-iz-nadina/ (pristupljeno 20.01.2020.)

c) Internet izvori

1. APPRR- Izravne potpore https://www.apprrr.hr/izravne-potpore/ (pristupljeno 1.12.2019.)
2. Europska komisija. Online, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/market-measures-explained_hr (pristupljeno 1.12.2019.)
3. Europska komisija – ZPP – Hrvatska. Online, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/by_country/documents/cap-in-your-country-hr_hr.pdf(pristupljeno 1.12.2019.)
4. Lag Istočna Istra. Online, dostupno na : (pristupljeno 11.07.2020.)http://lag-istocnaistra.hr/natjecaj/natjecaj-za-provedbu-tipa-operacije-1-2-2-potpora-razvoju-malih-poljoprivrednih-gospodarstva-sukladan-to-6-3-1/
5. Ministarstvo poljoprivrede – Izravne potpore. Online, dostupno na : https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/mjere-poljoprivredne-politike/izravne-potpore/185(pristupljeno 1.12.2019.)

6. Natječaj za provedbu tipa operacije 1.2.2. potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, str 13
7. Natječaj za provedbu tipa operacije 1.1.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“
8. Plavi ured. Online, dostupno na : https://plaviured.hr/nositelji-clanovi-opg-a/, Pristupljeno 15.12.2019.)
9. Poljoprivredna politika EU- prezentacija. (online) Dostupno na: http://www.du-hok.net/wp-content/uploads/2019/01/Zajedni%C4%8Dka-poljoprivredna-politika-EU_PREZENZACIJA_2018-01-10.pdf (pristupljeno 1.12.2019.)
10. Pravilnik o upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, NN 62/2019-1220).
11. Ruralni razvoj. Online, dostupno na: https://www.apprrr.hr/ruralni-razvoj/ (pristupljeno 28.11.2019.)
12. Zakon o poljoprivredi. Online , dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_118_2343.html (pristupljeno 1.12.2019.)

d) Publikacije

1. European structuraland investmentfunds https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001 (pristupljeno 20.1.2020.)
2. Status provedbe Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. https://ruralnirazvoj.hr/status-provedbe-programa-ruralnog-razvoja-2014-2020/ (pristupljeno 20.01.2020.)
3. Upisniku poljoprivrednika 2016. – 2018. godine. Dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/ (pristupljeno10.4.2020.)

e) Ostalo

1. Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« – provedba tipa operacije 4.1.1. »Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava« sektor biljne proizvodnje (2018.) – Prilog 10

2. Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ - tovno govedarstvo (2020.) – Prilog 2a
3. Prijavni obrazac – Opisni dio poslovnog plana za podmjeru 6.4.
4. Prijavni obrazac A, B - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

POPIS TABLICA I GRAFOVA

POPIS TABLICA

Tablica 1.: Broj obiteljsko poljoprivrednih gospodarstva u razdoblju od 2016. do 2018. godine.....3

Tablica 2.: Mjere ruralnog razvoja.....8-10

Tablica 3.: Broj odobrenih projekata za podmjeru 6.1. u 2017. i 2018. godini.....20

Tablica 4.: Kriteriji odabira projekata za Natječaj za provedbu tipa operacije 1.2.2. potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava.....21

Tablica 5.: Kriteriji odabira projekata - Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ - tovno govedarstvo.....22-24

Tablica 6.: Kriteriji odabira projekta – Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« – provedba tipa operacije 4.1.1. »Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava« sektor biljne proizvodnje.....24-26

POPIS GRAFOVA

Graf 1.: Prikaz obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava po županijama u 2018. godini.....4

Graf 2.: Prikaz podnesenih jedinstvenih zahtjeva za plaćanja za razdoblje od 2016. do 2019. godine.....6

Graf 3: Prikaz sredstava Hrvatske i EU-a za Europski fond za poljoprivredu i ruralni razvoj.....17

Graf 4.: Prikaz ugovorenih sredstava po mjerama (na dan 31.10.2019.).....19

Graf 5.: Prikaz dobi nositelja OPG-a u razdoblju od 2016. do 2018. godine.....27